

A l'ombra de l'olivera

Atiades per l'experiència de l'Ulivo italià, les forces de l'esquerra catalana han obert el debat sobre la possibilitat de generar una confluència que els permeti d'arribar a guanyar les eleccions autonòmiques del 1999.

Alguna cosa ha començat a canviar en l'esquerra catalana. Els aires que després pren l'Itàlia representada per la coalició de centre-esquerra, l'Ulivo, guanyadora de les eleccions generals, han creuat la Mediterrània i han arribat, en forma de brisa, a les costes catalanes. Però, més enllà de factors meteorològics externs, hi ha tres elements que han capgirat absolutament el clima de divisió, pessimisme i impotència que sol respirar l'esquerra catalana. El primer va ser la inesperada pèrdua de la majoria absoluta de Jordi Pujol, en les autonòmiques del novembre de l'any passat. El segon, el bon resultat, també inesperat, de les forces d'esquerra, particularment del PSC, en les darreres eleccions espanyoles del 3 de març. I el tercer, el pacte esperat i desitjat —per l'esquerra— entre CiU i PP.

La suma d'aquests tres factors ha fet que, d'un dia per altre, entre PSC, IC i ERC hi hagué una sintonia de voluntats, impensable fa només tres mesos o sis. El que abans eren retrets ara són propostes de festeig més o menys honestes.

Hi ha també un darrer factor que facilita aquesta nova dinàmica: totes tres formacions creuen que, per primera vegada d'ençà del 1980, és possible de pensar a guanyar les eleccions autonòmiques a Catalunya, previstes per al 1999 —gairebé vint anys després. Només la possibilitat d'aquesta victòria que els dirigents de totes

tres formacions apunten com a possible, ja ajuda a llimar moltes diferències. Des de l'esquerra donen per fet que el pacte entre PP i CiU tindrà un cost electoral insalvable per a la coalició nacionalista, superior al del pacte amb el PSOE. Per sota aquest optimisme embriagat pel pacte entre populars i nacionalistes, hi ha, tanmateix, una realitat que demostra que encara hi ha moltes distàncies a salvar.

Naturalment, cap dels responsables de les tres formacions de l'esquerra catalana no pensa en una reproducció matemàtica de l'Ulivo a la catalana, perquè totes el consideren irrepètible i intrasplantable. Però a què sí que aspiren totes és a iniciar un diàleg que desemboqui en una confluència electoral per al 1999. El pioner en la matèria és, sens dubte, l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, que al 1992 ja parlava de crear una "acció catalana" que aglutinés tot l'espectre del centre-esquerra catalanista del país. Malgrat l'accidentada evolució de la política catalana,

i de l'esquerra en particular, aquests quatre anys darrers, Maragall no ha abandonat mai la idea de crear un projecte d'aquesta índole. Un projecte que, a més d'haver-hi reflexionat, experimenta cada dia en la coalició entre PSC, ERC i IC que governa el consistori barceloní, bo i tenint sempre una mà oberta a la col·laboració amb el centrisme catalanista, representat per Miquel Roca. Ara sembla que la idea de Maragall tingui més adeptes.

Evitant els mimetismes, Obiols, Ribó i Colom han decidit d'obrir un procés de dià-

leg a l'ombra de l'Ulivo. Pel primer secretari del PSC ha arribat l'hora d'iniciar "un nou projecte, amb majúscules" que agrupi tot l'ample espai electoral que hi ha des de l'esquerra fins al centre, un espai que segons Obiols és "disponible". Rafael Ribó també creu que l'Ulivo ha de ser "font d'inspiració" per a l'esquerra catalana, perquè se'n pot "aprendre molt". També Colom és partidari de crear, en la mareixa direcció, "un pol progressista i nacionalista", i pensa que l'experiència de l'esquerra italiana seria bo que interpel·lés "totes les forces progressistes catalanes".

Malgrat aquesta unanimitat d'intencions, les diferències entre els tres responsables de les forces d'esquerra catalanes apareixen ben aviat a l'hora de definir com ha de ser aquest projecte. Pel germà gran, el PSC, cal partir d'un "ancoratge sòlid en les bases i en l'electorat socialista", i a partir d'aquest ancoratge, desenvolupar obertures cap a l'esquerra no socialista i cap al centre-esquerra. En paraules de Raimon

Obiols, "tothom amb dos dits de front coincidirà a dir que aquest ha de ser un procés dirigit pel partit majoritari de l'esquerra" —naturalment, el PSC—, que és, a més, segons el seu primer secretari, qui té el pes i la capacitat de posar-hi el líder —sense precisar quin. Sense desmentir tot això, les altres dues forces de l'esquerra, IC i ERC, accepten aquest protagonisme del PSC

com a inevitable, pel seu pes electoral, però amb un cert recel. Tant Ribó com Colom rebutgen tota temptació hegemònica, i sobretot tot intent d'absorció. En el cas del president d'IC, el projecte de confluència de l'esquerra ha de fer-se sense que ningú perdi la seva identitat o la seva tradició, i recorda que l'electorat ha demostrat que l'esquerra és plural. Colom també posa com a condició que l'esquerra es despulli de tics hegemònics. Iniciativa i ERC també coincideixen en una altra condició per a fer possible el diàleg: que el PSC modifiqui la seva política d'acostament o de col·laboració amb CiU al Parlament de Catalunya i se situï clarament a l'oposició, al costat de les altres forces d'esquerra.

Perfil propi. Una tercera condició que consideren indispensable tant IC com ERC és que aquesta articulació tingui un perfil nacional clar, cosa que Obiols compleix. Ribó hi afegeix, tot amb tot, que els socialistes catalans s'alliberin de la seva "dependència" respecte als seus correligionaris espanyols. Colom va una mica més lluny i afirma que cal que el PSC faci una reconducció cap a posicions molt més compromeses en l'horitzó nacional propi i assumeixi amb valentia i coratge un paper "més nacionalista" que no fins ara.

Aquest serà de ben segur un escull important a salvar a l'hora de parlar d'hipotètiques col·laboracions, perquè entre tots tres partits hi ha posicions molt enfrontades sobre el model de país i sobre el model de relació entre Catalunya i Espanya. ERC, que és qui més es diferencia dels altres dos hipotètics companys de viatge respecte a aquestes qüestions, està disposada, en paraules del seu secretari general, a trobar "un mínim comú denominador". D'ençà que les portes d'una col·laboració entre CiU i ERC han quedat tancades definitivament, un cop els nacionalistes han pactat amb el PP a abast d'estat, el discurs de Colom ha fet un tomb

Pasqual Maragall. L'alcalde de Barcelona va ser de les primeres persones que va parlar de la necessitat de crear una nova confluència de l'esquerra catalana. De fet, ell i Nadal són els dos dirigents de l'esquerra més ben situats per a encapçalar-la.

important, també pressionat per la situació interna del seu partit. Però el partit independentista no és pas l'únic que en aquests moments té una forta discussió interna.

També el PSC i IC viuen moments de tensió dins les seves files. La manera com es resolguin aquestes tensions podrà influir directament en aquest procés de confluència. I segons el resultat, també podrien ser, a parer d'Obiols, un pas enrere. "Si el PSC es tancava i oferia una imatge de solució d'aparell en el seu congrés, se'n podria seguir un retrocés d'aquest procés". En unes altres paraules, el primer secretari del PSC considera que, si el congrés porta al poder del partit el sector que mana Josep Maria Sala, l'acostament entre les esquerres serà conflictiu. Obiols i Maragall coincideixen en la manera com ha de transformar-se el PSC i l'esquerra en general, però l'alcalde de Barcelona encara no ha pres posició en la batalla interna del partit.

A Iniciativa les coses no són tan problemàtiques. Les diferències que separen els crítics de la direcció són, en bona part, problema de velocitats. El sector crític, on hi ha alineats una bona part dels alcaldes d'IC, creu que la federació ha de fer un acostament

Tant IC com ERC consideren indispensable que la nova articulació de l'esquerra catalana tingui un perfil clarament nacional.

més decidit cap al món socialista i substituir tota temptació d'agressivitat contra l'esquerra majoritària per una col·laboració lleial. Ribó i el conjunt de la direcció actual d'IC han fet autocrítica de l'estratègia seguida fins ara i han encapçalat aquest tomb. "Hem tingut una prepotència massa exclusivista en les definicions d'esquerra transformadora, sense saber conjugar aquests principis d'esquerra transformadora amb l'elaboració d'acords amb les altres esquerres a fi de sumar". En el cas d'ERC, la resolució de la discussió interna tampoc no ha d'afectar forçosament el procés. Un cop Colom ha refermat la seva voluntat d'allunyar-se de CiU i d'iniciar un

procés d'acostament al conjunt de l'esquerra, les diferències amb el sector crític que dirigeix Josep-Lluís Carod Rovira no són tan profundes, si més no sobre el paper.

El lideratge. Una altra incògnita important que resta a esbrinar té a veure amb qui està disposat o té capacitat i consens per a encapçalar un procés d'aquesta mena. Les primeres travesses assenyalen Pasqual Maragall, però aquest manté el seu futur en un silenci discret. L'alcalde de Barcelona, diverses vegades i des de fa anys, s'ha manifestat partidari de crear una força política de centre-esquerra, a partir de la suma de diverses energies progressistes del país. Però, quan li demanen si està disposat a ser ell el cap del cartell, afirma que no té decidit el seu futur. L'altre nom apuntat és el de Joaquim Nadal, actual líder del PSC en política catalana i candidat del partit a les eleccions de l'any 1999. El perfil catalanista que tradicionalment ha cultivat Nadal el pot situar també en una bona posició.

A Itàlia les forces de l'esquerra van anar a buscar un líder fora del seu espectre polític. El van trobar al centre, en el democristià progressista Romano Prodi. Però a Catalunya ningú no creu repetible aquesta fórmula. Raimon Obiols, que és qui té més ben estudiat el tema, recorda que el PDS va subrogar el seu lideratge com una fórmula inevitable per a guanyar unes eleccions que a ell, en solitari, l'electorat italià li havia negat una vegada i una altra. El cas de Catalunya és diferent, assegura Obiols, perquè el PSC ha demostrat, com féu el 3 de març, que pot guanyar amb tranquil·litat unes eleccions a Catalunya, arrossegant, dins el seu vot les capes mitjanes. "El PSC no té cap factura a pagar", recorda el primer secretari del partit, i per tant, no cal buscar un lideratge extern a l'esquerra, ni extern al PSC.

Pere Martí